תלמוד ירושלמי · מפרשים · עמודי ירושלים על תלמוד ירושלמי · סדר נשים

עמודי ירושלים על תלמוד ירושלמי כתובות

רבי ישראל איזנשטיין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

עמודי ירושלים על תלמוד ירושלמי כתובות

רבי ישראל איזנשטיין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/עמודי-ירושלים-על-תלמוד-ירושלמי-כתובות/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 5
הלכה ד 6
פרק ב 6
הלכה ג 6
הלכה ה 6
הלכה ט 7
פרק ד 7
הלכה ח 7
פרק ה 8
הלכה ג 8
הלכה ו 8
הלכה יא 8
פרק ז 9
הלכה ו 9
הלכה ז 9
הלכה ח 9
פרק ח 10
הלכה א 10
פרק ט 10
הלכה ח 10
הלכה י 10
פרק יא 10
הלכה א 10
הלכה ב 10
הלכה ז 11
פרק יב 12
הלכה ג 12
פרק יג 12
הלכה א 12

הלכה ב 12

פרק א

הלכה א

הדא אמרת דלית רביעי כלום. בשיטה מקובצת לכתובות (ט"ו ב') כ' כלומר שאינה תקנה קבועה דהא היכא דבתי דינין קבועין בכל יום אשה נשאת בכל יום ע"ש ותמהני ע"ז דהא לעיל בירושלמי איתא על דעתיה דר"א במקום שב"ד יושבין בכל יום תנשא בכל יום כו' שלא לעקור זמנו של רביעי כו' ע"ש דמבואר דלר"א אף במקום שב"ד יושבין בכל יום אין נושאין בכל יום לשיטות ר"א (וגם כאן קיימינן על דעתיה דר' אליעזר) ועי' פ"מ ומראה הפנים שם וזה הוא היפוך דברי הרא"ה וגם א"כ איך פשוט הירושלמי דבתולה מן הנישואין וגם בוגרות או מוכת עץ אינה נשאת ברביעי אם הפי' כאן משום דב"ד יושבין בכל יום. ומה שייכות הוא להאיבעיא. ולא ידעתי אמאי לא פי' כפשוטו דלכן אינה קבועה משום דשמא בתולה מן הנישואין היא או בוגרות דממוכת עץ לא חיישינן דשמא מוכת עץ היא דלא שכיח כמבואר לקמן (פ"ב ה"א) וצ"ע. וראיתי בשו"ת שואל ומשיב (ח"א סי' רפ"ז) ובציון ירושלים בכתובות (פ"ב ה"א) שכתב וז"ל וקשה לי טובא שהרי בפ"א ה"א אמר ע"ד דר"א בוגרות כו' ופי' הפ"מ דאין שוב ראיה מרביעי דשמא בתולה מן הנישואין או מכ"ע היתה ע"ש. ולפ"ז ממ"נ מאי ראיה מהא דיוצא בהינומא דהא דלמא מוכת עץ היא ואיך לומר כדמשני הכא דלא חשו לדבר שאינו מצוי דאם כן שוב ראיה מרביעי וכדאמר לעיל וצע"ג עכ"ל. מבואר מדבריו שהבין דאין ראיה מרביעי שיכולה להנשא ברביעי ועכ"ז אין לה טענת בתולים וכן כתב להדיא בשואל ומשיב ולכן הקשה קושיתו. אולם באמת הא ליתא דאדרבה הפי' דאין ראיה מרביעי דהיינו אף שהיא אינה נשאת ברביעי ועכ"ז כתובתה מאתים וכ"כ הפ"מ והקרבן העדה. גם עיקר קושיתו לא קשה מידי דדוקא על מכ"ע בעצמה אמרו שאינו שכיח אבל בוגרות ובתולה מן הנישואין ומ"ע בהצטרפו כולם י"ל דשוב שכיחי ומעיקרא לא קשה מידי:

הלכה ב

חונה בשם שמואל בשקל הקודש כו' ע"ש כל הסוגיא ופ"מ ומראה הפנים שם. והנה מה שהשיג שם על השדה יהושע דהכתובה אם היא דאורייתא היה התנאי קיים דהוי דבר שבממון זה אמת ומבואר כן בחי' הרמב"ן כתובות (נ"ז א') ובנח"מ (פי"ב מה' אישות ה"ו) אך עיקר פי' הפ"מ הוא דחוק ולא ראה דברי הרמב"ן כתובות (ק"ג ב') ששם הביא הסוגיא הזאת וביארה בדרך יפה דמקשה מדר' מנא אדר' מנא כו' ע"ש. וגם מ"ש הפ"מ ויתור מעונה דהוא שם חכם לא נמצא בכל הש"ס שם חכם כזה. ובחי' הרמב"ן שם

מבואר דהגירסא משום הותנה היינו כיון שהתנה עמה כן וכתב לה כן פחות לכן אינה גובה רק מה שכתב לה:

ואם מתה היא יורשה כו'. כ' הש"ק יש לתמוה למה השמיטו הפוסקים דין זה כו' גם לא ביארו הפוסקים דין פיקח שנשא חרשת שאינו יורשה כו' ע"ש. ובמחכ"ת נעלם ממני דברי הרמב"ם (פכ"ב מהל' אישות ה"ד) ובראב"ד שם וטוש"ע אה"ע (סי' נ' ס"ג) שמבואר שם הדינים האלו:

הלכה ד

הבא על שפחה משוחררת מהו כו' ע' פני משה ומראה הפנים. והפי' שכ' בשם השדה יהושע הוא תמוה וכמ"ש הפ"מ וגם פי' הפי"מ הוא תמוה מה שפי' האיבעיא לענין קנס ובאמת אינו ענין להך דהכא דהא בענין כתובה עסקינן וגם לשון ר' יודן וכי בקנס הדבר תלוי משמע שהיא קושיא. ומצאתי פי' נחמד בכפתור ופרח פ"ו דהאיבעיא לענין כתובה רק הגירסא הוא שפחה משומרת והיינו דתנן שפחה שנפדית יתירה על בת ג' שנים ויום א' כתובתה מנה ומקשה אם היא משומרת מהו ופשיט דכיון שיש לה קנס כתובתה מאתים. ומקשה ר"י וכי קנס תלוי בכתובה ואמר ר"י תפתר האי ברייתא בפחות מבת ג' אבל לאחר ג' אפילו משומרת אין לה קנס ואמר ר' מנא דלא אפשר דאם בפחותה מבת ג' ישראלית היא וזה נכון. (ושוב נדפס בציון ירושלים רמז לזה) וראיתי בכפתור ופרח שם שכ' דתימה על הירושלמי דסובר דבתולה מו הנישואין יש לה קנס הא אנן נערה שנתארסה ונתגרשה תנן ולא מן הנישואין ע"ש. ויש לישב דמאי דתנן שנתארסה היינו לרבותא דאע"פ שנתארסה מ"מ לר"י הגלילי אין לה קנס אבל לדידן אפי' בתולה מן הנישואין יש לה קנס. וע' בפני משה בפ"א ה"ב והבן:

פרק ב

הלכה ג

וכן העדים שהעידו בין לטמא כו'. בא"ז בתשובת (סי' תשמ"ה) גרס מבודין היינו. והיינו שאמרו שמעושין היו מתחילה לשקר והביא ראיה דאין נאמנין לומר שחתמו בשקר מדלא אמרו מבודין היינו וע"ש שגרס ההוא דאמר ר' יוסי תיכף אחר מימרא דרשב"ל והאריך בביאור הירושלמי:

הלכה ה

אתמול אמרה טמאה יומא דין טהורה בערוך (ערך סמרון) היה גירסתו אתמול אמרה טמאה אני סמרון טהורה ופי' סמרון הוא היום בלשון יון יע"ש:

הלכה ט

אמרין בשם ר' יוחנן אשת לסטים כליסטים. בש"ק כ' וז"ל וגדולה מזו דמתיק אמרו בשם ר"י אשת לסטים כלסטים הרי דר"י כרב דנשי גנבי כגנבי. ומכאן נ"ל ראיה לפסק הריטב"א שפסק כרב ודלא כלוי דהא ר' יוחנן קאי כותיה דרב עכ"ל ודבריו תמוהים דמאין מוכח זה דאם היה ר' יוחנן אומר אשת גנבי היה מוכח כן אבל באמרו אשת לסטים אדרבה נראה ההיפוך דסתם לסטים היינו לסטים מזוין והוי כההוא כלוי דאשת בן דינאי. וע' בש"מ שכ' שבן דינאי ליסטים היה ואם כן באמרו אשת לסטים היינו כלוי ועכ"פ אינו מוכח להיפוך דפסק כרב וז"ב:

אפי' קרוב וקטן כו' בש"ק כתב לא ראיתי להפוסקים שהביאו דין זה דקרוב וקטן כשר כו' וצ"ע ע"ש. והנה לא ראה שמובא הירושלמי הזה בשו"ת הרא"ש (כלל ב' סי' ה') ובא"ז בתשובה (ח"א סי' תשמ"ז) וע' בה"ה פ"כ מהא"ב שכתב דבנו ובתו נאמנים בין גדולים בין קטנים ועבדה ושפחתה צריכים להיות מסל"ת כו' מבואר להדיא דבנו ובתו קטנים נאמנים אף שהם קרובים. ובחושן משפט הביא גם כן דברי הירושלמי הללו ולפ"מ שנראה מהר"מ דהאי מעשה קאי אקטן וכן פירש הבית מאיר דברי הש"ע אם כן מבואר כן להדיא בר"מ וש"ע:

פרק ד

הלכה ח

נמנו באושא שיהיה אדם זן את בניו קטנים כו' אמר עולא מתני' אמרה כך אם היתה מניקה כו'. נ"ל מתוך דברי הירושלמי הללו דסובר דתקנות אושא היתה כוללות גם לקטני קטנים. וכ' במהרי"ט בחי' לכתובות דק"ו ע"ש ובהכי א"ש דברי הרא"ש בנדרים (ל"ו ח') שכתב דתקנת אושא היתה לקטני קטנים ובראותי זאת נפלאתי דהא בש"ס כתובות (מ"ט) מבואר דתקנות אושא היתה בקטנים ובקטני קטנים הוא מימרא דעולא שם (דף ס"ה) וא"כ נראה דתקנות אושא לא היתה לקטני קטנים ושוב ראיתי בשו"ת מהר"ם מלובלין (סי' ע"ט) שתמה כן על הטאה"ע (סי' קי"ב) שגם הוא כ' דבקטני קטנים היתה תקנות אושא וכתב דגם בהגמי"י כתב כן ע"ש. ותמהני עליו שלא העיר מדברי הרא"ש הללו אך לפמ"ש יש לומר דסמכים א"ע על דברי הירושלמי הללו. וראיתי להבית הלל ביו"ד (סי') שכ' ואפשר שהרשב"א בתשובה פי' דברי הגמ' כמו שפירשם הרא"ש שם שטעם שזן את בניו מצוה הוא דאיכא ולא חיובא כדתנן בפ' נערה מצוה לזון את הבנים קטנים ואפי' אם נאמר דכופין בע"כ הטעם משום צדקה והוי דומיא דשוקל את

שקלו ע"ש. והוא תמוה דאיך אפשר שהרא"ש יפרש כך דא"כ תינח בנים אבל אשתו מאי איכא למימר דבזה ודאי חובה איכא. ואף שכ' שם הרא"ש דבבנים מצוה הוא דאיכא ולא חובה כדתנן בכתובות כו' ונקטנים ליכא לאוקמי. דתקנתא דאושא היא ולא מתני' אבל לא מטעם מצוה דהוא רק (מצוה) [תקנה] וע' בפיסקי הרא"ש ותראה שכן הוא ודברי הב"ה צע"ג:

פרק ה

הלכה ג

מתו בעליהן אוכלת משלו ואוכלת בתרומה ועי' בשיטה מקובצת לכתובות (דנ"ג ע"ב) שכ' בשם הרמב"ן וז"ל ונוסחא אחרת ראיתי בירושלמי מתו בעליהן אוכלת בתרומה והיא נראת עיקר עכ"ל:

הלכה ו

לא סוף דבר הכניסה אלא אפי' היא ראויה להכניס כהדא דתניא אשתו עולה עמו אבל לא יורדת עמו בקה"ע פי' על מה דאמרו אפי' היא ראויה להכניס שהכניסה לו נדוניא רבה ויש לקנות ממקצתה שפחות להכניס ולשמשה וכן פי' הפני משה. ותמהני שבמת"כ לא ראו בר"ן פ' אע"פ ובמ"מ ה' אישות פכ"א ה"ו שהשיגו על פירש"י שפי' האי ראויה להכניס שהכניסה לו נדוניא רבה דליתא והביאו ראיה מהירושלמי הזה דפירושו דדרך בנות משפחתה בכך וכ"כ הריטב"א שם מבואר שפי' הירושלמי כשדרך בנות משפחתה כך ולא כשהכניסה לו נדוניא רבה. אך מצאתי בשו"ת ב"י חאה"ע דיני נישואין (סי' ט"ו) שכ' שאפשר לומר ולפרש ג"כ דברי הירושלמי כפירוש רש"י ומה שמסיים בה דעולה עמו ואינה יורדת אינו פי' לשון ראיה להכניס אלא שזה הדין של המכנסת נדוניא רבה הוא נלמוד מדין עולה עמו ואינה יורדת מק"ו יע"ש עוד שהוכיח כן ולפ"ז א"ש דברי הפ"מ והקה"ע אולם תמהני שלא ראו כל זה:

הלכה יא

על דעתיה דרב כו'. ע' בפני משה מה שפי' ופי' דחוק למאד ובמראה הפנים ב' א"א להחליף הגירסא דא"כ מאי קא משמע לן לר' יוחנן ועוד מאי משלה הא בשבת נמי חייב במזונותיה עכ"ל ודבריו תמוהים דהא הכא במשרה אשתו ע"י שליש עסקינן דנותן לה קביים חיטים ותני במשנה דאוכלת עמו ליל שבת וע"ז פליגי רב ור' יוחנן דמאן דמפרש אכילה תשמיש א"כ בליל שבת היא אוכלת משלה מהקביים שנתן לה וד' יוחנן דס"ל אכילה ממש ס"ל דאוכלת משלו היינו מלבד הקביים שנתן לה צריך הוא ליתן

אליה סעודת ליל שבת וז ב ונכון בפשט הירו' והגירסא מהופכת. ומצאתי בחי' הרמב"ן לכתובות (דס"ד ע"ב) שכ' וז"ל אבל בירושלמי גרסינן שמעון בר בא בשם ר' יוחנן אכילה ממש ואמרינן עלה על דעתיה דר' יוחנן אוכלת משלו אלמא למ"ד אכילה ממש משלו היא אוכלת עכ"ל מבואר שגם הוא מהפך הגירסא ודברי הפני משה תמוהים. ומתוך דברי המגדל עוז ה' אישות (פכ"א הי"א) הבנתי שמפרש דברי הירושל' הללו דקאי על מניקה דמוסיפין לה מזונות אם היא רוצה יותר פליגי אם אוכלת משלו או משלה ופי' זה דחוק וגם להראב"ד לא יוצדק זה וכמ"ש בעצמו והנכון כמ"ש וכן נראה מהרמב"ן שמפרש כן:

פרק ז

הלכה ו

ר' בא בר כהן כו' נשים שאמרו כו'. עפ"מ וקה"ע שמחקו תיבת אחד לפי שלא יכלו לפרשו כמו שהוא לפנינו. אולם לא ראו בשו"ת הגמי"י לה' אישות (סי' כ"ה) שהעתיק שם הגירסא אחד נשים שאמרו חכמים אין להם כתובה ואחד נשים שאמרו יוצאת שלא בכתובה כו' ולפ"ז א"ש הגירסא אחד. ולפ"ז נסתר פי' הפ"מ להלן בירושלמי ונראה הפי' כמו שפי' שם הקה"ע ועשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (ח"ג סי' ש"י):

הלכה ז

הרי דדים הרי נוי באשה כו' הש"ק כ' וקשה הרי מתני' הוא בפ' אלו מומין דדין שוכבין כשל אשה ה"ז מומין בכהן וצ"ע עכ"ל ולענ"ד לא קשה מידי דהא במשנה שם בבכורות (מ"ד ב') איתא שוכבין והיינו שהם שוכבין על בטנו וכמ"ש הרמב"ם (פ"ח מהל' ביאת המקדש ה"ט) משא"כ כאן לא כ' דדין שוכבין והיינו דסובר דלענין נישואין הוי מום באיש כל שיש לו דדין אף שהם אינם שוכבין על בטנו דגם זה הוי שינוי. וע' שבת (נ"ג ב') ומקרי מום כן נ"ל ברור ופשוט:

הלכה ח

אתא עובדא קומי ר' ירמיה בכופיח כו' ואתיא דרב כו' הפני משה פי' כופיח שם מקום כו' ע"ש וביאורו אין לו מובן כלל ומתוך דברי ר' שמחה שבא"ז (סי' תשס"א) והובא ג"כ בתשו' הגמי"י ה' אישות (סי' ל"ג) הבנתי מתוך דברי הירושלמי כך דאותו עובדא בכופח והיינו שם שאין בבכורות (מ"ה ב') וכפאו ואתיא דרבנן כשהיה ודרשב"ג כשנולדו כלומר דהירושלמי פוסק הלכה כרבנן כשהיה וכרשב"ג כשנולדו דאז במומין גדולים כופין כן נ"ל מתוך דבריהם לפרש הירושלמי והוא נכון:

פרק ח

הלכה א

שמדעתו הבקירו. בשירי קרבן הרשה דאם כן גבי הפקר לעניים נמי נימא דחומרא היא לגבי בעל הבית שמא יחזור בו ועמ"ש בגליון הש"ס פאה (פ"ו ה"ב) ושניהם לא ראו שכבר העיר בזה המהרי"ט בחי' לכתובות דע"ה ע"ש מ"ש ליישב זה:

פרק ט

הלכה ח

תפתר שערב לו מן העכו"ם. בש"ק הניח בצ"ע לפמ"ש ביו"ד סי' ק"ס סט"ז דריבית מותר ע"י שליח לוקמי בכה"ג ע"ש. וע' גם מ"ש בש"ק גיטין (פ"ה ה"ב. אולם לפמ"ש בשו"ת הגמי"י לספר משפטים (סי' י"ד) להקשות למה לא מוקי בשלוה ממעות של צדקה ותי' דלרווחא דמלתא נקט א"כ י"ל ג"כ קושיא הזאת והבן:

הלכה י

אורחא דאיתתא כו' אלא כי אפשר כו'. ע' פני משה ומראה הפנים שדחק מאד בביאור הירושלמי וע' חי' הרמב"ן כתובות הובא בש"מ כתובות פ"ט ב') דגרס בייא כשר יודי ליה וע"ש מה שהאריך בביאורו. וכן פי' הריב"ש שם ועי' חי' הריטב"א (מ"ד א') שפי' פי' אחר והפ"מ לא ראה:

פרק יא

הלכה א

אין חייבין בקבורתה. כ' הפ"מ ודוקא אם נשבעה על כתובתה קודם שמתה אבל אם נשבעה עכשיו אין היורין גובין כתובתה ועל יורשי הבעל מוטל לקוברה עכ"ל ותמהני למה כתב נגד פסק ההלכה המבואר בטוש"ע אה"ע סי' (פ"ט ס"ג) ע"ש:

הלכה ב

ובלבד מן השיפוי הא מאונס לא כו'. הנה הרי"ף והרמב"ם השמיטו זה (ומה שנרשם בעין משפט מיי' פי"ח מהל' אישות הכ"ו ליתא דלא נמצא שם כלל). וע' בשירי קרבן סוטה (פ"ג ה"ד) שכ' שלכן השמיטו אותן הרי"ף והרמב"ם לפי שאין צורך בו דהא לכך הפסידה מזונותיה משתבעה כתובתה בב"ד לפי שמחלה על מזונותיה וכיון דמחללה בטעות הוי לא גרעה משאר מחילות ממון שהם בטעות שאינן כלום כו' ע"ש. נראה שס"ל שהטעם דתובעת כתובתה בב"ד דאין לה מזונות הוא מטעם מחילה. והא ליתא כמבואר

בכמה סוגיות וכמו שהוכיחו בהוכחות ברורות בישועת יעקב (סי' צ"ג סק"ג) ובקרבן נתנאל כתובות (פ"ד סי' ל'). וע' בבית מאיר סי' צ"ג וא"כ לא הועיל כלום בתירוצו ומ"ש בישועת יעקב לתרץ דברי הרמב"ם הוא הנכון ע"ש:

הלכה ז

כשם שקנסו בה כך קנסו בו כו'. הק"נ כתובות (פ' אלמנה ניזונת ס"ק מ"ה) כ' וז"ל ואיני יודע אהיכי קאי אממאנת ואיילונית לא שייך קנס ואי אשניה הלא מה שקנסוה חכמים בשניה כדי לעקור ממנה תורת נישואין ואם כסף קידושין לדידה נראה כמו שיש נישואין. גם לא ראיתי כו' וצ"ע ע"ש. והנה מתוך דברי ר' ירוחם שהביא הב"י באה"ע (סי' נ') למדתי ביאור דברי הירושלמי שכ' הב"י וז"ל כ' ר' ירוחם נכ"ו ח"ב בשם הירושלמי כן אותם שיש להם כתובה דרך קנס כגון אלמנה לכה"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט לשם שקנסו לענין כתובה כך קנסו לענין קידושין שאם קידשה בליטרא זהב מאבד הכל עכ"ל מבואר מדבריו דהיה מפרש הירושלמי כשם שקנסו לענין כתובה כן קנסו לענין קידושין וצ"ל דגירסא אחרת היה לו. ומצאתי בשירי קרבן שהבית דברי ר' ירוחם הללו ותמה עליו דמדוע אמר שהכתובה הוא קנס אדרבה מה"ת יש להם כתובה ע"ש שהניח בצ"ע. ולא ידענא מאי קושיא הלא כ' רש"י בכתובות (ד"ק ע"ב) וז"ל אלמנה לכה"ג יש לה כתובה מפני שהיא פסולה וולדה פסול ע"י נישואין לפיכך אינה מרגילתו אלא הוא מרגילה ומשדלה לינשא לו לפיכך קנסו אותו ליתן כתובה עכ"ל וכ"כ הר"ן א"כ מבואר דהכתובה הוא דרך קנס וא"ש דברי ר' ירוחם:

שמענו שמוציא שמענו שכופין כו' בשירי קרבן כ' וז"ל כ' תוס' ר"פ המדיר דהירושלמי סובר דשייך כפיה בדברים ולא ידעתי איך אפשר לומר דבכפיה בדברים מיירי הא מעשין קאמר ואין עישוי בדברים וכ"כ תוס' דף נ' דמעשין דקאמר היינו בשוטים ע"ש עכ"ל ולא ידענא מאי קושיא האי התוס' כתבו שם דהאי דקאמר שם עשיתינהו בעי היינו בדברים וסיימו ומיהו מצינו עישוי שלא בדברים כגון אין מעשיו אלא לפסולות עכ"ל. הנה מבואר מדבריהם דעישוי יוכל להיות בדברים. וכ"ה בהירושלמי בההוא דאין מעשין אלא לפסולות ומה שהם בעצמם פירשו ההוא דאין מעשין אלא לפסולות דהיינו בשוטים אזלי לשיטתם בר"פ המדיר דש"ס דילן סובר דמעשין בשוטים אבל להירושלמי גם ההיא [דאיך] מעשין אלא לפסילות הוא בדברים וז"ב:

פרק יב

הלכה ג

אל תרבו עלי תכריבין כו'. מדברי התוס' כתובות (דף קי"א ע"ב) מבואר שהיה גירסתם כאך שעתידין צדיקים שיעמדו בלבושיהן. וע' בבאר שבע פ' חלק (דף ע' ע"ב) שהעיר בזה שלא נמצא כן לפנינו. וכתב ולי נראה לפרש פשט הלשון שלפני דלהכי ציוה לבניו מעטו תכריכין משום שמרבה עליו הרימה כו' עכ"ל ותמהני שלא העיר שכך מבואר להדיא (בב"ר ע' ק') אל תרבו עלי תכריכין מפני הרימה מבואר להדיא כן:

פרק יג

הלכה א

ארבע מאות וששים ביהכ"נ כו'. ע' בקה"ע שכתב ד' מאות ושמונים כו'. וכן מצאתי בבבלי עכ"ל וזה אינו דאדרבה בבבלי (דף ק"ה א') איתא והא אמר ר' פנחס אמר ר' אושעיא שלש מאות וצ"ד ב"ד כו' וכנגדן בתי כנסיות כו' וע"ש בחידושי אגדות שכתב שרש"י בישעיה כ' תפ"א כמנין מלאתי ע"ש. אולם כדברי רש"י איתא בירושלמי מגילה (פרק ג' הלכה א') וכן הוא במדרש איכה בפתיחה סי' י"ג ת"פ בתי כנסיות היה לבד הבה"מ כמנין מלאתי (וע"ש במ"כ שכ"ה בירושלמי ר"פ דייני גזירות אולי גירסתו היתה גם כן בירושלמי) ובפסוק בלע ד' איתא דמלאתי חסר כתיב ובילקוט נביאים (רמז רנ"ז) ת"פ ב"כ כמנין מלאתי וברמז אלף י"ב תפ"א ב"כ כמנין מלאתי ע"ש:

הלכה ב

מפייס הוינא ליה הוא מחיל לי. בציון ירושלים כ' שמכאן מוכח דאף בשטר מועיל מחילה אף שהוא תופס השטר ע"ש. אולם לפמ"ש הנתיבות (סי' רמ"א סק"א) דאף מאן דס"ל דאינו מועיל מחילה כשתופס השטר היינו דא"צ להחזיר אליו השטר אבל אינו יכול לתבעו עם השטר דשיעבוד הגוף [אינו] נפקע ע"י מחילה ע"ש א"כ אין ראיה מזה דהוא היה יכול לומר אף שיש לו השטר לא איכפת לי כיון שאינו יכול לתבעו אותו ויתפוס השטר ואינה רוצה שיחזיר לו השטר וא"כ לא קשה מידי: